

Bewonersparticipatie: ervaringen met 5xBeterBezig

18 juni 2015

YVONNE BLEIZE

LUCIE GELDERBLOM

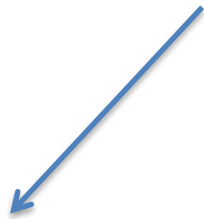

5xbeter bezig

Wat is 5xBeterBezig?

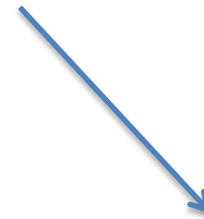

Een methode om 'communities'
op weg te helpen richting
toekomstbestendig denken en doen
in hun woon- of werkomgeving.

Inhoud

Waar gaat het om?

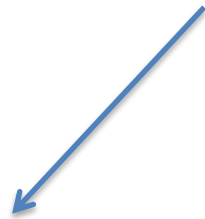
Proces

Hoe pak je het aan?

Wat is 5xBeterBezig?

Een methode om 'communities'
op weg te helpen richting
toekomstbestendig denken en doen
in hun woon- of werkomgeving.

Inhoud

Waar gaat het om?

Inhoud; Wat is toekomstbestendigheid?

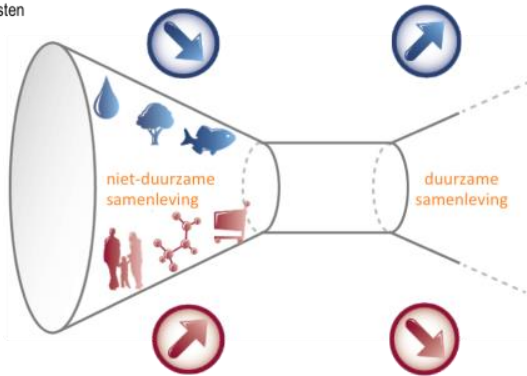

“ Sociaal, gezond, veilig, schoon, toekomstperspectief, leefbaar, kwaliteit, betaalbaar, behouden voor de toekomst, zonder toekomstige generaties tekort te doen....

Inhoud; Systemanalyse

Dalend aanbod

van natuurlijke bronnen en diensten

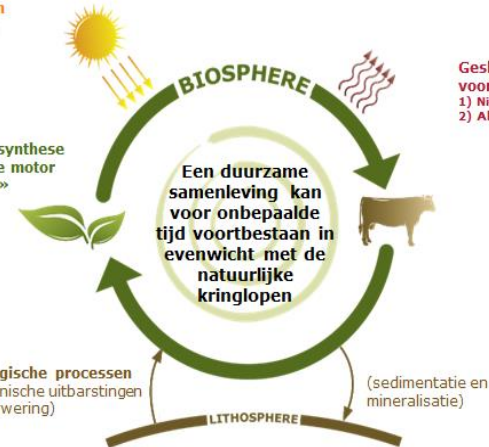

Stijgende vraag

naar natuurlijk bronnen en diensten

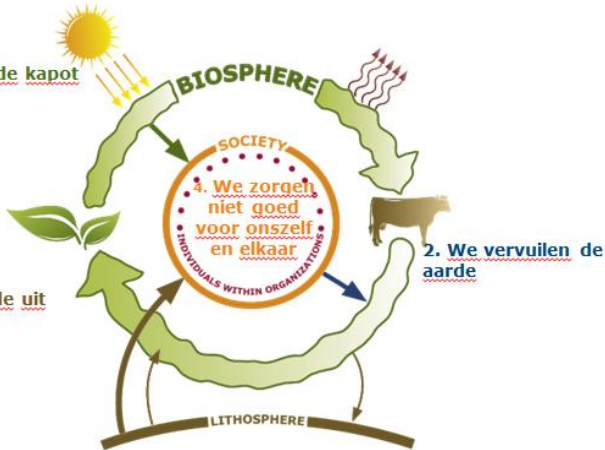
Open systeem voor energie

« Photosynthese houdt de motor gaande »

Gesloten systeem voor materie
1) Niets verdwijnt
2) Alles verspreidt zich

3. We maken de aarde kapot

1. We putten de aarde uit

2. We vervuilen de aarde

Ruimte voor de natuur
3. We maken de aarde kapot

1. We putten de aarde uit

Slim met spullen & materialen

Slim met energie & water

Zorg voor jezelf en voor elkaar

2. We vervuilen de aarde

Denk gifvrij

Inhoud; 5 BeterBezig-regels

Zorg voor jezelf
en voor elkaar

Slim met spullen &
materialen

Slim met
energie & water

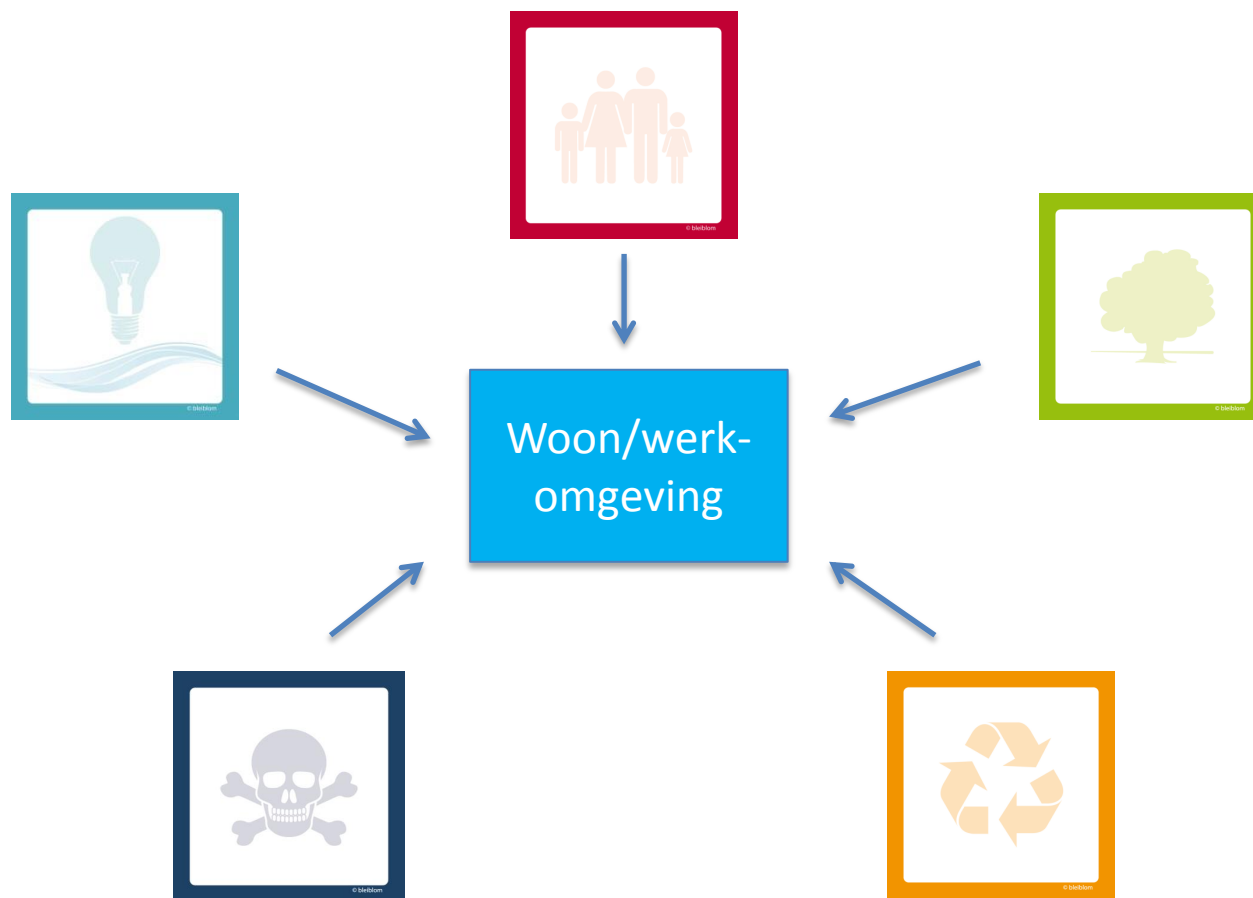
Denk gifvrij

Ruimte voor de
natuur

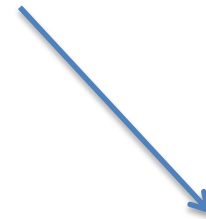

Inhoud; integraal toepassen

Wat is 5xBeterBezig?

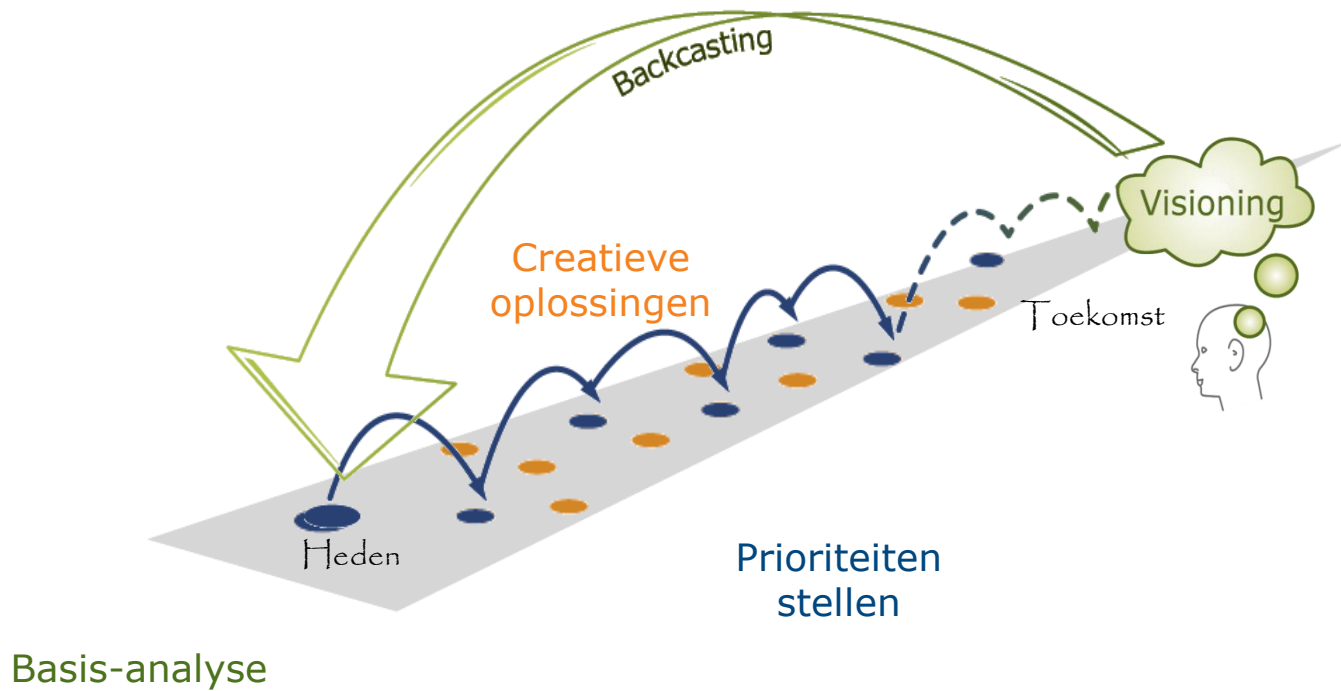
Een methode om 'communities'
op weg te helpen richting
toekomstbestendig denken en doen
in hun woon- of werkomgeving.

Proces

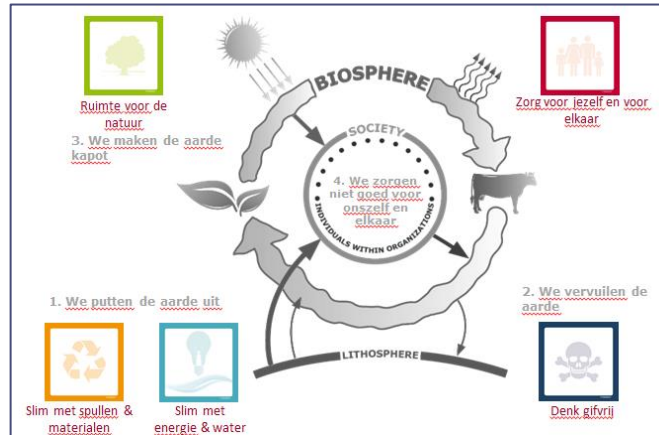
Hoe pak je het aan?

Proces; basis principe

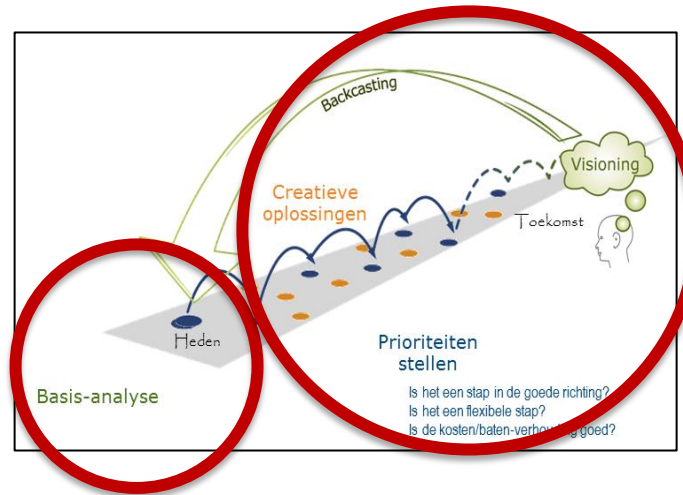

Proces; de 3 fasen van 5xBeterBezig

1. Bewustwording en Introductie spelregels

2. Onderzoek huidige situatie

3. Toekomstvisie en Actieplan

Proces; uitgangspunten

1. Wat kun je zelf doen?
2. Wat kun je morgen al doen?
3. Elk stapje telt
4. Samenwerking
5. Iedereen kan meedoen
6. Eigenaarschap

5xBeterBezig in de praktijk

*5xBeterBezig
Lespakket*

*5xBeterBezig
Dorpsvisie &
wijkaanpak*

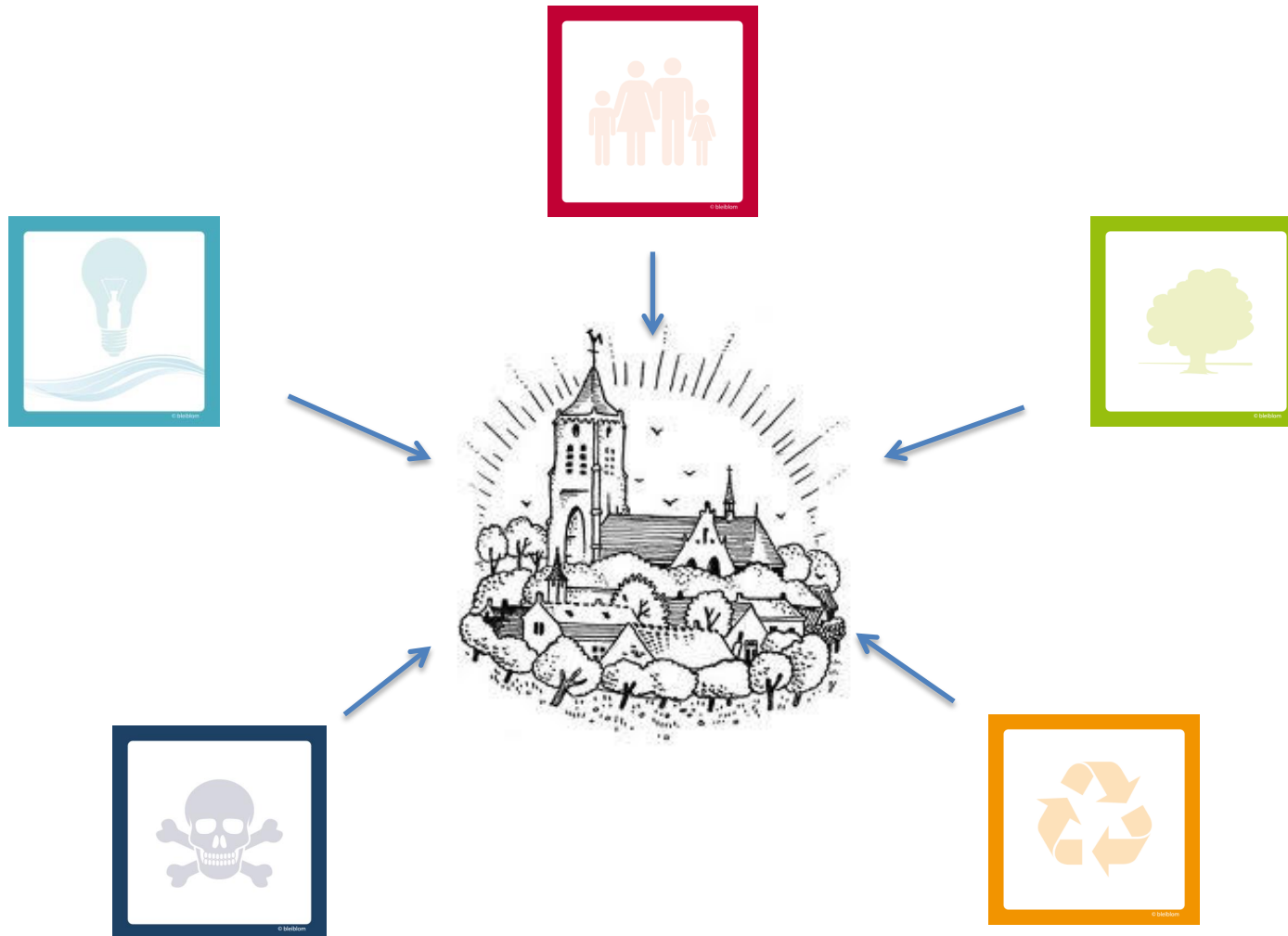
*5xBeterBezig
Werkvloer Talant*

*5xBeterBezig
& MVO*

*5xBeterBezig
Toetsingskader*

dezelfde basis, andere invulling en werkvormen

Ervaringen in dorpen en wijken

Dorpenpilot (twee dorpen)

Heeg

Intensieve begeleiding
5xBB-structuur vastgehouden
Visie en werkgroepen parallel

Terherne

Extensieve begeleiding
5xBB-structuur losgelaten
Visie

Samen Beter Bezig (2 wijken)

Samenwerkingsproject van:

TIMPAAN | Welzijn

Sneek

Strakkere trajectstructuur
Simpeler werkvormen
Opleiding medewerkers
5xBB Film
Coaching on the job

Noorderhoek:
Visietraject

Lemmerweg Oost:
Buurttuin

Huidig traject in dorpen/wijken

Fase 1
Bewustwording

Fase 2
Onderzoek

Fase 3
Visie en Actie

Bewonersbijeenkomst 1
-> bewonerskerngroep

In beeld brengen huidige situatie:
(kerngroep)

Onderzoek vanuit de 5 spelregels

Aanvulling en Verdieping

Verbeterpunten

Bewonersbijeenkomst 2
Verbeterpunten: hoe kan het anders?

Visie en Actieplan
Waar willen we naar toe en hoe komen we daar?
Aan de slag!

Werkvormen Fase 1

Werkvormen Fase 2

1 ZORG VOOR JEZELF & VOOR ELKAAR										
Verdieping		Stelling	nvt	weet niet	niet eens					Toelichting/opmerking
					--	-	-/+	+	++	
	huishoudens	Onze bewoners kopen gezonde voeding en doen aan sport en beweging.								
		Onze bewoners gaan verantwoord om met nicotine, alcohol en drugs.								
		Onze bewoners hebben voldoende inkomen om in het dagelijkse bestaan te voorzien.								
		Onze bewoners wonen prettig en naar tevredenheid.								
		Onze bewoners hebben voldoende mogelijkheden in de buurt voor jong en oud om te leren en zich te ontwikkelen.								
		Onze bewoners hebben de mogelijkheid om te participeren in verenigingen.								
Zorg	Denk gifvrij									
	huishoudens	Onze bewoners gebruiken geen chemische bestrijdingsmiddelen om onkruid weg te krijgen.								
		Onze bewoners weten wat milieuvriendelijke schoonmaakmiddelen zijn en kopen die zoveel mogelijk.								
		Onze bewoners kopen vaak onbespoten (biologische) groenten en fruit								
		Veel van onze bewoners eten onbespoten groenten en fruit uit eigen (moes)tuin en/of biologische groente en fruit uit de winkel.								
		De meeste tuinen in onze wijk worden omringd door heggen of muurtjes en niet door geïmpregneerde schuttingen.								
Zorg v id	wijk/dorp	De gemeente gebruikt geen chemische bestrijdingsmiddelen om onkruid weg te krijgen.								
		In onze wijk hebben we veel natuurlijk oevers langs het water en zijn er weinig tot geen beschoeiingen of steigers van geïmpregneerd hout.								
		In onze wijk rijden geen vuilniswagens, bussen en schooltaxi's met vieze uitlaatgassen.								
	bedrijven	De bedrijven in onze wijk gebruiken geen chemische bestrijdingsmiddelen om onkruid weg te krijgen.								
		In onze wijk rijden geen bedrijfsauto's met vieze uitlaatgassen.								

Werkvormen Fase 3

Resultatenmatrix

Onderzoeksresultaten fase 2 Noorderhoek		Mogelijke werkgroepen Noorderhoek									
resultaat stellingenlijsten	resultaat enquête	mogelijke werkgroepen voorstel d.d. 25 maart	voorstel d.d. 31 maart	mogelijke onderwerpen en activiteiten binnen werkgroep		5 x Beter Bezig					
Zorg voor jezelf en voor elkaar											
Positieve punten											
Wonen in de Noorderhoek	86% woont tevreden (7 of hoger)										
Wijkgebouw/ontmoeten	wijkgebouw is belangrijk										
Wijkvereniging/ontmoeten	wijkvereniging is belangrijk (81%)										
Activiteit bij bewoners/bewegen	70% wandelt/fiets, 47% sport										
Vrijwilligerswerk/elkaar helpen	30% doet vrijwilligerswerk										
Verbeterpunten											
Inkomen	24% uitkering, 30 % kan moeilijk rondkomen, 18 % werkzoekend										
Stankoverlast Desah	wordt 1x genoemd bij opmerkingen										
Eenzaamheid (alle leeftijden)	maar 49% (bijna) nooit eenzaam	Eenzaamheid (saamhorigheid)	niet nu								
Poesz bedrijfsvoering/aanbod producten	komt niet voor in enquête										
Openbaar vervoer	komt niet in de enquête voor										
Voeding, hoe gezond eten bewoners	komt niet in de enquête voor	Gezonde voeding/Bewegen				gezonde tractaties, koken met de seizoenen, pluk je eigen thee, jam maken, Noorderhoekse sapjes, keurmerkenexcursie, Noorderhoek kookboek/proeverij, moestuin ruilmarkt, eetbare natuur/uit de berm (workshop), cursus permacultuur, jaarlijkse wijkmaaltijd, geneeskrachtige kruidentuin, zwammen teelt op NH koffie					
Fairtrade producten	86% koopt geen Fairtrade prod.	Duurzame producten	1) Noorderhoek op tafel (met oog voor Fairtrade)								
leegstaande gebouwen in de wijk	langdurig, verwaarlozing omgeving										
						verkeersremmende maatregelen: plantenbakken,					

Bewonersbijeenkomst
 Selectie werkgroep thema's
 Opstarten werkgroepen
 Schrijven visie

Resultaten Heeg (sinds december 2012)

doarpstún

duurzaamheeg.nl

Het le...
Dille, tijm, kervel...
raad met de kru...
KOEN PENNEWAARD

H... moet gro...
duurzamer, o...
de inwoners se...
geleden bij de...
ling van de dorpsvisie. En...
de werkgroep dorpsstún...
Vandaag openen zij m...
trots de Groentje be...
laat voormalig ad...
deur de bewoners en bezoekers op
gepaste wijze sporten. Het idee moet
op meer plekken in het dorp navol...
ting krijgen.
Het openbaar toegankelijke ter...
rein rond Talma State is er door de
inspanningen van de werkgroep en
tallose vrijwilligers een stuk gezell...
ge op geworden. Zaten de bewoners
voorheen op het kale terras bij de
hoofdingang onbeschermd, nu nee...
toelen zij zich onder een fraaie pergola

GroenPlein Heeg

1. Heechhuis
2. entree met pergola
3. verhoogde 'buitenzaal'
4. terras & tuinruimte
5. afsluitbaar parkeerpleintje
6. (zit)trappen en podium
7. parkeerplaats

Vroeger ston...
om de hof, die zijn weg vom...
Engeland. „Tegengewoerdig s...
met voedsel en kinderen worden...
niet hoe producten worden ge...
maakt. We hopen met dit project...
ouderen hun kennis overbrengen...
de jongeren.“
Na de bloementuin is aan de...
terzijde de afgelopen maanden hard...
gewerkt aan de groente- en bewe...

uitgesteld op tafels en banken...
aangeleverd door mensen uit het...
dorp en op te halen door anderen.
Het weer zit niet bepaald nice bij...
de eerste „Plantjesruildag“, vind...
ook Maartje van der Weide van de...
werkgroep Dorpsstún Heeg. „Zonet...
kwam de regen nog met bakken uit...
de lucht vallen!“
Tijdens het maken van de dorps...
visie bleek uit een enquête onder de...
inwoners dat er twee items waren...
die bijzonder leefden in het dorp:
duurzame energie en een dorpsstún.

erachter een moestuin en een com...
posthoop. „De koks van het cent...
rum kunnen dan bijvoorbeeld de...
kruiden die ze nodig hebben voor...
het eten uit de eigen tuin halen. Net...
als groenten. En het afval moet dan...
belanden op de composthoop. Daar...
moet ook de samenwerking met...
de basisschool en de kinderopvang...
gestalte krijgen. Zodat de kinderen...
bijvoorbeeld in de moestuin kun...
nen werken.“
De „Plantjesruildag“ is een manier...
om de inwoners van Heeg meer be...
kend te laten worden met de dorps...
tuinen. Mensen konden zelf plantjes...
inbrengen en zaterdagmiddag ande...
re planten ophalen. Dat het aan het...
begin van de middag nog niet storm...
loopt, is logisch, vindt Helma Pastern...
otte. „Het is een experiment. En...
de toekomst zal ons vertellen.“

Lucie Gelderblom (links), Betsy Miedema en Freya Zandstra (rechts) ruilen hun planten.
Foto: Marjolijne Andriings

Elkaar ontmoeten
is een belangrijke
functie van de
dorpstuinen

Hennie van Leeuwen heeft twee tassen
volgelden met plantjes. „Cactussen,
bieslook, verse munt.“ Even verderop
in het dorp heeft Van Leeuwen zelf
een moestuin. „En ik loop maar te leunen met al mijn groente

volgende keer zou ze het wel graag
in het voorjaar willen.“ „Dat hadden
wij ook liever gehad, maar door het
slechte weer was er nog te weinig“,
zegt Pasternotte.
Pasternotte heeft zelf ook de no...

Resultaten Heeg

Melktap, brug tussen boer en burger
De droom van drie vrouwen uit Heeg: een melktap met lokale rauwe melk in het centrum van hun dorp. Maar er staan wetten in de weg.

De Heegster heeft in een gebied van drie dorpen, maar in Heeg is geen druppel lokale melk te koop. Verhaalgebied, worden Dorps- en Heegster, Laster en Dierum. De drie vrouwen, die de melktap met lokale rauwe melk in het centrum van hun dorp willen bouwen, zijn: **Janke Postema**, **Fransje Zandstra** en **Fransje Zandstra**. Ze willen ook graag de hand niet laten vallen op het productieproces en de verkoop en distributie van de melk. De drie vrouwen willen de melktap met lokale rauwe melk in het centrum van hun dorp bouwen. Ze willen ook graag de hand niet laten vallen op het productieproces en de verkoop en distributie van de melk. De drie vrouwen willen de melktap met lokale rauwe melk in het centrum van hun dorp bouwen.

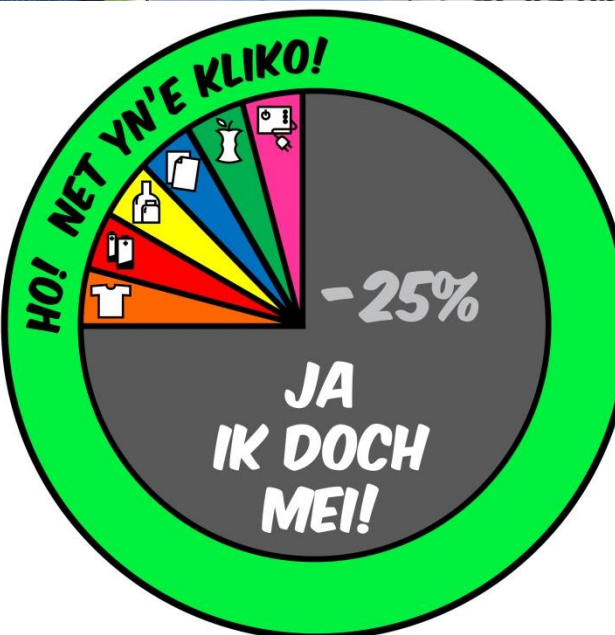
coöperatie duurzaam heeg

De drie vrouwen willen de melktap met lokale rauwe melk in het centrum van hun dorp bouwen. Ze willen ook graag de hand niet laten vallen op het productieproces en de verkoop en distributie van de melk. De drie vrouwen willen de melktap met lokale rauwe melk in het centrum van hun dorp bouwen.

Heeg zet het liften weer op de kaart met Duim om Heeg
Janke Postema, initiatiefneemster van Duim om Heeg. Foto: Marthe Andrijs

De Heegster heeft in een gebied van drie dorpen, maar in Heeg is geen druppel lokale melk te koop. Verhaalgebied, worden Dorps- en Heegster, Laster en Dierum. De drie vrouwen, die de melktap met lokale rauwe melk in het centrum van hun dorp willen bouwen, zijn: **Janke Postema**, **Fransje Zandstra** en **Fransje Zandstra**. Ze willen ook graag de hand niet laten vallen op het productieproces en de verkoop en distributie van de melk. De drie vrouwen willen de melktap met lokale rauwe melk in het centrum van hun dorp bouwen.

Resultaten Noorderhoek (loopt nog)

TOEKOMST?

uitkomst
t Voor de
enquête?
d wie de
as heeft
winnen?

brandstoffen.

ken scheidt enorm in de verpakkingsmaterialen.
of hoeven niet meer verbrand te worden. Daarna
allemaal nare toevoegingen in ons water terecht

ur
palmolie; het winnen daarvan betekent een eno

april
m mee

theuvel
oat 8/a
30 uur

Ruimte voor de natuur

Resultaten Lemmerweg (loopt nog)

Op weg naar een buurttuin:

- Actieve bewonersgroep
- Stukje grond beschikbaar
- Plantenbakken gemaakt
- Subsidie aangevraagd
- Nieuwsbrief voor de wijk
- Gesprekken met omwonenden
- Plannen voor educatie, ruilen, koken, stekken, knutselen,

Waarom werkt het?

Inhoud; 5xBeterBezig-regels

- Eén gezamenlijke ‘taal’
- Integraal, alles omvattend
- Heldere denkstructuur
- Breed toepasbaar

Waarom werkt het?

Proces; bewustwording

- Voor iedereen
- Handelingsperspectief
- Kleine stapjes
- Haalbaar

Proces; onderzoek/visie/actie

- Heldere werkstructuur
- Uitdaging tot creativiteit
- Samenwerking
- Eigenaarschap

→Plezier!!

Grootste hindernissen

- De eerste deelnemers vinden
- Oude systeem
- Zwartkijkers
- Balans tussen loslaten en sturen

Vragen?

